

Рибаківа К. А.,
аспірант

Київського національного лінгвістичного університету

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОНОМАСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ДОБИ КРИМСЬКОЇ ВІЙНИ 1853-1856 РР. У НАЗВАХ АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ ВІКТОРІАНСЬКОГО ПЕРІОДУ

Анотація. Статтю присвячено аналізу особливостей використання ономастичної лексики доби Кримської війни 1853-1856 рр. у назвах англійських художніх текстів Вікторіанського періоду. Вперше виявлено й описано особливий клас заголовків, до складу яких входять топоніми кримського походження. Розроблено відповідну структурно-граматичну і семантичну таксономію заголовків із топонімами у домінуючій сильній позиції.

Ключові слова: ономастична лексика, топоніми, назва художнього тексту, Вікторіанська Англія, Кримська війна.

Для історії кожної країни характерні певні періоди бурхливого розвитку. Для Великобританії одним із таких часів є Вікторіанська доба. Її часові рамки включають умовний поділ на три періоди – ранньовікторіанський 1837-1860 рр., середньовікторіанській 1860-1885 рр., пізньовікторіанській 1885-1901 рр. (або 1885-1930 рр. у більш широкому охопленні) [1, 247]. Під час розквіту Вікторіанської епохи відбувся значний міжнародний конфлікт – Кримська війна 1853-1856 рр., що загострила політичні та суспільні протиріччя і водночас виявила всі позитивні і негативні боки вікторіанства. Ці події знаходять своє відображення у мові, відбиваючи історико-культурний досвід англійців на вербальному рівні. Вікторіанська доба відзначена появою цілого пласту нової історично-маркованої лексики, серед якої значна частина припадає на ономастику. Топоніми як складники ономастичної лексики представляють один із засобів відображення географічної реальності на вербальному рівні і віддзеркалюють образ країни. В англійській художній літературі вікторіанського періоду виділяється клас топонімів, який утворився у період Кримської війни 1853-1856 рр. внаслідок світової військової експансії Британської імперії. Велика кількість поетичних і прозових текстів характеризуються наявністю заголовків, які містять топоніми кримського походження. Як правило, такі назви насичені додатковим сенсом, який повідомляє не тільки про місто події, але й про саму подію, що пов'язана з цим місцем, її хронологічні рамки, нюанси авторського відношення тощо. Таким чином, **об'єктом** нашого дослідження є ономастична історико-маркована лексика, що увійшла до складу англійської мови у вікторіанську добу періоду Кримської війни. **Предметом** дослідження є комплексний аналіз заголовків художніх текстів, що містять топоніми кримського походження. **Мета роботи** – визначення особливостей використання ономастичної лексики у назвах художніх текстів, надати їй відповідну систематизацію і класифікацію. Така мета передбачає необхідність розв'яз-

ання низки **завдань**: охарактеризувати ономастичну лексику доби Кримської війни 1853-1856 рр. у назвах англійських художніх текстів Вікторіанського періоду, надати їй відповідну структурно-семантичну характеристику, виявити відмінні особливості використання вищезазначених заголовків. Всебічний огляд вживання ономастичної лексики кримського походження у назвах творів **на матеріалі** корпусу англійських художніх текстів Вікторіанської доби проведено вперше, що визначає **актуальність** даної роботи.

В англійському ономастиконі існує досить великий клас топонімів, історично пов'язаних з подіями британської світової експансії – Кримською або Східною війною 1853-1856 рр. Це оніми Crimea, Sevastopol, Alma, Balaclava, Inkerman, Malakoff та похідні від них форми. У більшості випадків це запозичені асимільовані назви, утворені шляхом прямого перенесення. Джерелом походження цього класу географічної номенклатури послужили історичні пам'ятні місця (міста і населені пункти Криму, місця дислокації британських військ: *Balaclava, Malakoff Hill, Sevastopol*) і події, пов'язані з Кримською війною (великі битви: *The Battle of Alma, The Battle of Balaclava, The Battle of Inkermann*). Більш детально генезу топонімів кримського походження було розглянуто нами у попередніх роботах [11, 119-113; 12, 167-172].

Топоніми як геополітичні вербальні маркери англійської світової експансії щільно вплетені в тканину англійських художніх творів Вікторіанської доби. За жанром художні тексти, що містять оніми кримського походження, розподіляються на прозові – пригодницькі романи, трагедії, мемуари та поетичні – вірші, поеми, балади, пісні. Топонімічна лексика має властивість займати домінуючу **сильну позицію** [13, 5; 7, 3; 2, 23-31; 10, 60], виступаючи в якості назв цілих творів і назв заголовків їх окремих частин, слугуючи індикатором дискурсивної екстралінгвальної інформації. Заголовок або назва є невід'ємною частиною тексту [Гальперин 5, 18], його основним рамковим компонентом. Основна ідея тексту узагальнено представлена у назві [5, 59], це «компресований, нерозкритий зміст тексту» [5, 133]. За словами Л. С. Виготського, заголовок є текстовою домінантою, оскільки «несе в собі розкриття найважливішої теми» [4, 193]. Займаючи позицію перед і над текстом, назва повідомляє у сконцентрованому вигляді інформацію про зміст твору [10, 59]. Це так званий однопозовий [6, 151] згорнутий сконпресований текст, асоціативний образний центр твору, який у сконцентрованому вигляді повідомляє інформацію про його зміст. Він обумовлює реалізацію глибинних смислових зв'язків, слугує

сигналом концептуальної інформації тексту [6, 151], інколи є актуалізатором ключових текстових концептів твору [8, 101]. Подальше прочитання твору розгортає приховану складну семантику заголовка, анафорично вказує на змістову квінтесенцію художнього тексту при ретроспективному прочитанні. У більшості випадків повне осмислення заголовка можливе на широкому історико-філологічному фоні, оскільки багато заголовків містять різноманітну екстралінгвальну інформацію. Оскільки назва художнього твору виступає ключовим елементом глибинної частини інформаційної структури тексту, топоніми в структурі заголовка художнього тексту відіграють домінуючу роль у створенні та сприйнятті тексту.

Проаналізуємо склад назв, що містять географічну номенклатуру кримського походження і які найяскравіше представляють тенденцію повідомляти сконцентровану ключову інформацію. На підставі **структурно-граматичних** характеристик [2, 23; 13, 53] заголовки художніх прозових і поетичних текстів у корпусі творів зазначеного періоду розрізняються за об'ємом – від ключового слова-топоніма до надфразової єдності і речення з ядром-топонімом. Назва **розміром в одне слово** лаконічно представляє домінуючу тематичну лексику. Корпус текстів Вікторіанського періоду проілюстровано англійськими топонімічними одиницями, що іменують ключові географічні місця Кримської війни і битви, пов'язані з ними: «Sevastopol» [15], «Alma» [16, 13], «Balaclava» [24, 1-189], «Inkermann» [4, 108-111], «The Redan» [23, 345-353]. Назви **об'ємом словосполучення**, в свою чергу, надають необхідний вказівний мінімум: «After Balaclava» [25, 124], «Inside the Redan» [11, 188 -198]. На вищому **рівні речення або цілої низки розгорнутих фраз** заголовков отримувє завершеність та вичерпаність: «What Have You Seen In The Crimea?» [9, 247-250].

За **формою та семантикою** назви англійських художніх текстів вікторіанського періоду, що містять топонімічну лексику кримського походження, пропонуємо умовно розділити на: хронотопічні, сюжетні, описові, дескриптивні або розгорнуті, прогнозуючі, сатиричні та іронічні, дублюючі або подвійні, назви-коментарі, назви з аксіологічним компонентом, назви із ускладненою семантикою. Розглянемо докладніше кожну категорію заголовків.

Хронотопічні назви, які вказують на часопростір [Бахтин 3, 234] – місто і час історико-культурної події. Це дати битв Кримської війни – Альмінської (20.09.1854р.), Балаклавської (25.10.1854 р.) та Інкерманської (05.11.1854 р.) які поєднані із локус топонімами *Alma, Balaclava i Inkerman*. Приклади хронотопічних заголовків знайдено у поетичних текстах зазначеного корпусу англійських творів: «Lines on hearing of the Battle of the Alma, Sept. 28th, 1854» [19, 3], «Balaclava. October 25th, 1854» [4, 104-107] і «Inkerman, Sunday, Nov. 5, 1854» [20, 356-357].

Сюжетні назви – це заголовки, що представляють основну тему чи проблему твору. Вони, як правило, згортаються до кількох ключових слів, висвітлюючи квінтесенцію твору. Сюжетні назви можуть вказувати на події «до» чи «після» кульмінаційного моменту [9, 98]. Такі назви широко представлені у поетичних текстах, але зустрічаються і у прозових творах: **передбачення події, її початок** – «The Night before Inkermann» [11, 194-208]; **розвиток події** – атака британської кавалерії під Балакла-

вою – «The Balaclava Charge» [22, 142-144], «The Charge of the Heavy Brigade at Balaclava» [18, 158-163]; **розв'язка дії** – облога і взяття англійцями міста-фортеці Севастополя – «Sevastopol is won» [3,57], «The fall of Sebastopol» [6, 1-83], «Death at Alma» [7, 7-11]; **кінець дії** – «After Balaclava» [25, 124].

Описові назви – це заголовки, що конкретизують, малюють певну картину часопростору. Такі назви представлені поетичними і прозовими текстами з перевагою останніх: «By the Alma River» [5, 28-29], «Melancholy Sebastopol» [21, 381], «A Sunday Morning in the Crimea» [11, 199-212].

Дескриптивні [9, 102] або **розгорнуті назви** – це заголовки, які представляють детально озаглавлений текст, що надає можливість скласти думку про подальший зміст твору. Дескриптивні назви такого типу містять топонімічну одиницю кримського походження та розгорнутий опис подій, пов'язаних із нею. Хоча за загальною тенденцією художніх текстів XIX століття розширені дескриптивні назви стали поступово виходити із моди, однак вони збереглися у таких жанрах, як військово-патріотична поезія і роман-трагедія. Назви розгорнутого характеру є більш притаманними поетичним текстам: «The Battle of Balaclava, and The unparalleled heroic, but deeply to be lamented charge of the Light cavalry, through a mistaken order» [12, 22-31], «To the British sailors who showed such noble devotedness to the wounded at Alma» [12, 19-21], «Lines written Impromptu, on seeing Her Majesty Queen Victoria bestow the Crimean Medals» [19, 29-30]. Проза також може містити дескриптивні назви, які анують тексти глав твору: «Chapter XXXV. Melancholy Sebastopol – Hospitably Received in Russia – Pleasant English People – Desperate Fighting – Relic Hunting» [21, 381].

Прогнозуючі назви за функцією схожі із дескриптивними у тому, що також вказують на додаткові претекстові дані – літературний жанр: поему, баладу, сонет тощо. Ось найбільш характерні приклади прогнозуючих заголовків у поетичних текстах зазначеного періоду: «Sevastopol: A Poem, Dedicated to the Spirit of 'The Times» [17, 1], «Duty; Or, The Heroes of the Charge in the Valley of Balaklava. A Poem» [22, 46-55]; «The Battle of Balaclava: A Ballad» [1, 3], «The Battle of Inkermann; a Ballad, with Balaklava, Alma, Sinope, and Inkerman» [22, 83-85]; «Sonnet IX. Balaclava» [2, 155]. Найчастіше така форма назви застосовується із топонімом Balaklava / Balaclava, оскільки битва при Балаклаві стала асоціюватися у вікторіанців із прикладом мужності англійських воїнів, проявленою під час найвідомішої битви Кримської війни.

Назви-коментарі – назви, що передають ставлення автора до історичних подій, пов'язаних із згадуваним топонімом, налаштовують на діалог із читачем: «Balaclava: Oh 'tis a famous story!» [8, 5], «What Have You Seen In The Crimea?» [9, 247-250].

Назви з аксіологічною компонентою – такі назви, що містять у собі емоційну оцінку. У таких заголовках при наявності прямої оцінки експліцитно проявляється категорія модальності. Як правило, назви що містять топоніми кримського походження, відзначено негативним (пейоративним) оцінним компонентом. Шкала варіюється від помірного негативного ставлення – «Melancholy Sebastopol» [21, 381] до співчуття і засудження «The

Battle of Balaclava, and The unparalleled heroic, but deeply to be lamented charge of the Light cavalry, through a mistaken order» [12, 22-31] і різкої, вкрай негативної оцінки – «The Death-Ride of Balaclava» [22, 135-137], «Death at Alma» [7, 7-11]. Аксиологічна компонента проявляється в більшості випадків у поетичних текстах, але зустрічається і у прозових. В цілому, превалювання експліцитної пейоративної оцінки у назвах з ономастичними елементами, що позначають міста бойових дій, свідчить про негативне ставлення пересічних вікторіанців до війни і людських та ресурсних втрат, пов'язаних із нею. Можна відзначити, що війна як невід'ємна частина входить до складу образу Вікторіанської Англії і являється необхідним засобом розширювати і підтримувати могутність Британської імперії. Але, незважаючи на пануючі військово-патріотичні настрої, вікторіанське суспільство ставилося негативно до наслідків війни. Це відбивається на вербальному текстовому рівні у наявності негативної лексики в назвах із топонімами, що асоціюються із англійськими військовими конфліктами періоду Кримської війни (Sebastopol, Balaclava, Alma).

Сатиричні, іронічні назви містять елементи критичного гумору стосовно описуваних подій у подальшому тексті. Так, наприклад, як реакція на множинні вірші та поеми, присвячені Інкерманській битві, виникає вірш-пародія, що претендує на «найбільш об'єктивну» оцінку зазначеної події: «The Battle of Inkermann (The Truest Version)» [13, 101-103].

Назви із ускладненою семантикою [9, 103], які містять аллюзію на певні історичні події (Альмінська, Балаклавська та Інкерманська битви) і літературні твори (популярна поема А. Теннісона «Атака Легкої Бригади / The charge of the Light Brigade»): «The Death-Ride of Balaclava» [22, 135-137], «Balaclava: Oh 'tis a famous story!» [8, 5].

Дублюючі [8, 95] або **подвійні назви** – назви, що поєднують дві різні теми, одна з яких називає головних персонажів твору, а друга вказує на місто дії роману, яке виражено англійським топонімом кримського походження: «Lady Wedderburn's wish: a tale of the Crimean War» [10, 1-300], «The children of the great king, A tale of the Crimean War» [14, 1-192]. Такі назви більш притаманні прозовим художнім текстам великого обсягу (багатотомні романи, новели). Цей тип заголовків на текстовому рівні сприяє виділенню (prominence) домінуючих рис образу Вікторіанської Англії на вербальному рівні і їх подальшому висуненню (foregrounding) на концептуальному рівні.

Слід відмітити, що у дослідженому корпусі текстів, прозовим художнім творам, що містять топоніми як елементи назви, притаманні як **«зовнішні» назви** (загальна назва цілого твору) [9, 105], так і **«внутрішні»** (назви частин, глав твору), що слугують своєрідним «конспектом твору». Якщо назва цілого тексту, як правило, призначена розкривати згорнутий зміст, узагальнену проблематику твору і його смисловою домінанту, то внутрішні, або проміжні [8, 96] назви, що надаються окремим розділам, виокремлюють підтеми твору, розгортають його тематичні лінії.

Висока частотність розподілу повторюваних топонімічних одиниць на різних рівнях тексту – від його загальної назви до найменування внутрішніх розділів і наскріз-

них повторях в самій тканині поетичного тексту свідчить про певну **гіперсемантизацію** [8, 96] ономастичної лексики кримського походження, що забезпечує зв'язність тексту на семантично-смислово-рівні. Багаторазове повторювання ключових заголовних топонімів у різних контекстах художнього тексту нарощує їх змістовий потенціал. Так наприклад у одному віршованому тексті топонім Balaclava повторюється 33 рази, що свідчить про його високу гіперсемантизацію у поемі, починаючи із включення оніма Balaclava у назву твору як рамочного компоненту до його наскрізного повтору у самому тексті твору – «BALACLAVA. October 25th, 1854» [4, 104-107]. Balaclava як ключове слово, лейтмотив художнього тексту є водночас мета-образом поеми, що включає у собі образ пейзажного замальовку віддаленого від Англії міста: «Balaclava, Balaclava, / Far thy still and grassy plain [4, 104]»; образ міста-символу самої знаменитої битви Кримської війни: «Then it was, when victory crowned us. / Madness made that victory vain <...> Balaclava, Balaclava, / Charge to death across thy plain! [4, 105]»; образ міста, що асоціюється із неперевершеною відвагою вікторіанців; образ міста-пам'ятника загиблим англійським військам: «Thick is strewn with England's bravest. / High is heaped with England's slain; / Shot and shell have done their work well; / They shall never charge again. / Balaclava, Balaclava, / O'er thy still and grassy plain [4, 107]»; Балаклавська рівнина асоціюється із місцем, де панує смерть, долиною смерті: «Teeth we clenched, and brows we knitted. / Strung our nerves to fierce disdain. / Balaclava, Balaclava, / Scorn of death upon thy plain [4, 106]». Таким чином, багаторазові наскрізні повтори у художньому тексті сприяють семантичним трансформаціям ключової ономастичної лексики, що усвідомлюються ретроспективно по мірі прочитання твору, забезпечуючи утворення багатогранного образу. На стилістичному рівні це проявляється в ефекті обрамлення, де повторюваність назви тексту як рамочного компоненту забезпечує зв'язність тексту на всіх його рівнях та підкреслює значущість географічної лексики як тематичної домінанти твору.

Висновки й перспективи подальших досліджень: аналіз специфіки складу назв англійських художніх прозових і поетичних текстів Вікторіанської доби виявляє особливий клас заголовків, до складу яких входять топоніми кримського походження (Crimea, Sevastopol, Alma, Balaclava, Inkerman, Malakoff). Такі назви містять дискурсивну історико-культурну екстралінгвальну інформацію і у якості сильних позицій представляють собою згорнутий асоціативно-образний центр твору. Таксономія заголовків із ономастичною складовою представляє структурно-граматичну та семантичну класифікації. За структурою назви розрізняються за об'ємом: ключове слово-топонім, словосполучення, речення з ядром-топонімом. За формою та семантикою назви умовно розділено на: хронотопічні, сюжетні, описові, дескриптивні або розгорнуті, прогнозуючі, сатиричні та іронічні, дублюючі або подвійні, назви-коментарі, назви з аксіологічним компонентом, назви із ускладненою семантикою. Встановлено, що ономастичній лексиці кримського походження у художніх текстах Вікторіанської доби притаманна висока гіперсемантизація завдяки частотному розподілу по всім рівням тексту, що віддзеркалює зна-

чушість географічної лексики як тематичної домінанти твору та виділяє топоніми як своєрідні вербальні геополітичні маркери англійської світової експансії.

У подальшому доцільно більш детально виявити об'язно-оцінні властивості історично-маркованого ономастичної лексики періоду Кримської війни у англійських художніх і нехудожніх текстах Вікторіанської доби.

Література:

- Alexander M. A History of English Literature. Foundations / M. Alexander. – L.: Palgrave Macmillan, 2000. – 400 p.
- Арнольд И. В. Значение сильной позиции для интерпретации художественного текста // Иностранные языки в школе / И. В. Арнольд. – 1978. – №4. – С.23-31.
- Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики / М. М. Бахтин. – М.: Худож. лит., 1975. – 504 с.
- Выготский Л.С. Психология искусства. Анализ эстетической реакции / Л. С. Выготский. – М.: Изд. «Лабиринт», 1997. – 416 с.
- Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М.: КомКнига, 2006. – 144 с.
- Кагановська О.М. Текстові концепти художньої прози: когнітивна та комунікативна динаміка (на матеріалі французької романістики середини ХХ сторіччя): Дис. ... доктора філол. наук: 10.02.05. – К., 2003. – 502 с.
- Кожина Н. А. Заглавие художественного произведения: Структура, функции, типология: (на материале русской прозы XIX-XX вв.): Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – М., 1986. – 22 с.
- Кухаренко В. А. Интерпретация текста / В. А. Кухаренко. – Винница: НОВА КНИГА, 2004. – 272 с.
- Ламзина А. В. Заглавие // Введение в литературоведение / А. В. Ламзина. – М., «Высшая школа», 1999. – С. 94-106.
- Лукин В. А. Художественный текст. Основы лингвистической теории и элементы анализа: Учебник / В. А. Лукин. – М.: Изд-во «Ось-89», 1999. – 192 с.
- Рыбакова К. А. Генеза топонимів доби Кримської війни 1853-1856 рр. у лексичній системі англійської мови // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. № 19: Філологічні науки. Мовознавство / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки; [ред. кол.: І. Я. Коцан, Н. О. Данилюк, Є. І. Горюль, Г. Л. Аркушин та ін.]. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2013. – № 19. – С. 109-113.
- Рыбакова Е. А. Историко-маркированная лексика как средство вербальной репрезентации образа викторианской Англии // Филологические науки. Вопросы теории и практики / Е. А. Рыбакова. – Тамбов: Грамота, 2014. – № 2 (32): в 2-х ч. Ч. II. – С. 167-172.
- Тураева З. Я. Лингвистика текста (Текст: структура и семантика): Учебное пособие для студентов пед. ин-тов / З. Я. Тураева. – М.: Просвещение, 1986. – 128 с.

Джерела ілюстративного матеріалу:

- Bance W. The Battle of Balaclava: A Ballad / W. Bance. – Charlton, 1855. – 12 p.
- Barlow G. From Dawn to sunset / G. Barlow. – L.: Swan Sonnenschein and Co., 1890. – 500 p.
- Barry M. J. Lays of the war / M. J. Barry. – L.: Longman, 1856. – 134 p.
- Bennett W. C. Proposals for and Contributions to a Ballad History of England / W. C. Bennett. – L.: Hamilton, Adams and Co., 1868. – 145 p.
- Craik D. M. Poems / D. M. Craik. – Boston, Ticknor and Fields, 1866. – 160 p.
- Crampton J. N. The Fall of Sebastopol / J. N. Crampton. – L.: Simpkin and Marshall, 1856. – 83 p.
- Doyle F. H. The Return of the Guards: And Other Poems / F. H. Doyle. – L.: Macmillan, 1866. – 327 p.
- Elliott J. A., Murray S. Balaclava: Oh 'tis a famous story! / J. A. Elliott, S. Murray. – L.: Francis Bros. and Day, 1884. – 6 p.

- Gowing. T. A Soldier's experience Or A voice from the ranks: showing the cost of war in blood and treasure / T. Gowing. – Nottingham: Forman and Sons, 1892. – 585 p.
- Grant J. Lady Wedderburn's wish: a tale of the Crimean War / J. Grant. in 3 vol. – L.: Tinsley Brothers, 1870. – Vol. 1. – 300 p.
- Grant J. Under the Red Dragon. A novel / J. Grant. in 3 vol. – L.: Tinsley Brothers, 1872. – Vol. 3. – 270 p.
- Hayward A. The battles of the Crimea with other poems / A. Hayward. – Canada: J. C. Ansley, 1855. – 75 p.
- Hedley G. R. The Battle of Inkermann (The Truest Version) / G. R. Hedley // People's Advocate. – Sydney, 1855. – 19.05.1855. С. 101-103.
- Horsburgh M. The children of the great king, A tale of the Crimean War / M. Horsburgh. – L.: Hamilton, Adams, and Co., 1865. – 192 p.
- Knott A. The three spirits and other poems / A. Knott. – L.: Groombridge and Sons, 1856. – 96 p.
- Smith A., Dobell S. Th. Sonnets on the war / A. Smith, S. Dobell. – L.: David Bogue., 1855. – 56 p.
- Smythies H. Sebastopol: A Poem, Dedicated to the Spirit of 'The Times' / H. Smythies. – L.: Routledge, 1854. – 20 p.
- Tennyson A. Tiresias and other poems / A. Tennyson. – L.: Macmillan and Co., 1885. – 220 p.
- Tilt J. Lays of Alma, and other poems / J. Tilt. – L.: Booth, 1856. – 200 p.
- Trench R. Ch. Poems / R. Ch. Trench. – L.: Regan Paul, Trench and Co., 1889. – 430 p.
- Twain M. The Innocents Abroad: or The New Pilgrims' Progress / M. Twain. – Hartford, 1869. – 652 p.
- Waddington P. "Theirs but to do and die": the poetry of the charge of the Light Brigade at Balaclava, 25 October 1854 / P. Waddington. – Astra, 1995. – 224 p.
- Whyte-Melville G. J. The interpreter: A Tale of the War / G. J. Whyte-Melville. – L.: John W. Parker and Son, 1858. – 432 p.
- Whitmore-Jones. W. Poems / W. Whitmore-Jones. – London: Longman, Brown, Green and Longmans, 1856. – 189 p.
- Williams J. After Balaclava / J. Williams // Successful Recitations. Miles A. H. – L.: S. H. Bousfield & Co., 1901. – 307 p.

Рыбакова Е. А. Особенности употребления ономастической лексики периода Крымской войны 1853-1856 гг. в названиях англоязычных художественных текстов Викторианской эпохи

Аннотация. Статья посвящена анализу особенностей употребления ономастической лексики периода Крымской войны 1853-1856 гг. в названиях англоязычных художественных текстов Викторианской эпохи. Впервые выявлен и описан особый класс заголовков в состав которых входят топонимы крымского происхождения. Разработана соответствующая структурно-грамматическая и семантическая таксономия заголовков с топонимами в доминирующей сильной позиции.

Ключевые слова: ономастическая лексика, топонимы, название художественного текста, Викторианская Англия, Крымская война.

Rybakova K. Specific features of the Crimean War (1853-1856) Onomastics in the titles of the English literary texts of the Victorian era

Summary. This article focuses on the peculiarities of the Crimean War (1853-1856) Onomastics in the titles of the English literary texts of the Victorian era. The paper identifies and describes a special class of titles that include place names of the Crimean War origin. The article develops appropriate structural-grammatical and semantic taxonomy of the literary text titles with place names in dominant positions.

Key words: Onomastics, place names, literary text title, Victorian England, Crimean War.